

ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNDE ETİK DIŞI DAVRANIŞLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

SECONDARY SCHOOL TEACHERS' VIEWS ON UNETHICAL BEHAVIORS IN THE TEACHING PROFESSION

İlknur KAŞIKCI YAVUZ

Uzman Öğretmen, MEB İngilizce Öğretmeni, Çanakkale, Türkiye

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1828-4545>

Ilknurky78@gmail.com

Nejat İRA

Prof.Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2271-9353>

nejat.ira@gmail.com

Received: June 29, 2023

Accepted: December 14, 2023

Published: December 31, 2022

Suggested Citation:

Kaşıkcı Yavuz, İ., K., & İra, N. (21023). Ortaokul öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinde etik dışı davranışlara ilişkin görüşleri. *International Journal of Su-Ay Development Association (IJOSDA)*, 2(2), 55-73.

Copyright © 2023 by author(s). This is an open access article under the [CC BY 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Öz

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinde etik dışı davranışlara ilişkin görüşlerinin tespitini yapmak ve öğretmenlerin etik dışı davranışlara ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu çalışmada, öğretmenlerin etik dışı davranışlarına ilişkin gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yapılan çalışmalar incelenmiştir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseninde tasarlanmıştır. Olgubilim deseni farkında olunan ancak hakkında geniş bir bilgiye sahip olunmayan bir olay, deneyim, algı, yönelim, kavram ya da durum olarak söylenebilir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlenme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Fen Bilimleri, İngilizce, Matematik, Müzik, Sosyal Bilgiler, Rehberlik, Beden Eğitimi ve Türkçe öğretmenlerinden her alandan en az 1 öğretmen olacak şekilde Çanakkale merkez ilçede MEB'e bağlı ortaokullarda görev yapmakta olan toplam 10 ortaokul öğretmeninden oluşmaktadır. Veriler yarı-yapılandırılmış görüşmeler aracılığı ile katılımcılarla yüz yüze görüşülerek toplanmış ve betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analiz; katılımcılardan nitel yöntemle dayalı yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilen verilerin (katılımcıların ifadeleri, yazdıkları veya dokümanların içeriği), orijinal haline sadık kalarak, doğrudan alıntılar yaparak betimsel bir yaklaşımla aktarılmasıdır (Kümbetoğlu, 2005). Çalışma sonucunda öğretmenlerin etik dışı davranışları mesleğin statüsünü zedeleyen, etkili öğretmenlik yapabilmeyi engelleyen bir öge olarak gördükleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Terimler: Etik, öğretmenlik meslek etiği, öğretmenlikte etik dışı davranışlar, öğretmen görüşleri.

Abstract

The aim of this research is to determine the opinions of secondary school teachers about unethical behavior in the teaching profession and to determine the opinions of teachers about unethical behavior. In this study, studies conducted both at home and abroad regarding the unethical behavior of teachers were examined. The research was designed in the phenomenology pattern, which is one of the qualitative research patterns. A phenomenological pattern can be said as an event, experience, perception, orientation, concept or situation that is aware of but does not have extensive knowledge about (Yıldırım & Şimşek, 2021). The maximum variation sampling method was used as one of the purposeful sampling methods when determining the study group of the research. The study group is consisted of 10 teachers that are Turkish, Mathematics, Religious and Moral, Music, Physical Education, Social Studies, Foreign Language, Guidance Counselor and Science branches who are still working at secondary schools which are affiliated to Ministry of National Education in the central district of Çanakkale. The data were collected by face-to-face interviews on a voluntary basis from teachers working in public secondary schools in Çanakkale city center and in different branches using a semi-structured interview form. The collected data were analyzed by descriptive analysis method. Descriptive analysis is the transfer of data obtained from participants by semi-structured interview technique based on qualitative method (statements of participants, written documents or content of documents) with a descriptive approach by making direct quotations, being faithful to the original state exactly as it is (Kümbetoğlu, 2005). As a result of the study, it has been revealed that teachers consider unethical behavior as an element that damages the status of the profession and prevents effective teaching.

Keywords: ethics, ethics of teaching profession, unethical behaviors in teaching, opinions of teachers.

GİRİŞ

Etik sözcüğü, Yunanca “ethos” kelimesinden türetilmiştir. Bu kelime Türkçe; “karakter”, “adet”, “usul” veya “gelenek” anlamına gelen bir sözcüktür. Ethos’tan türetilen “ethics” kavramı da, ulaşılmak istenen ve soyut olana işaret ederek, ahlak kurallarının ve değerlerin incelenmesi sonucu ortaya çıkmaktadır (Aydın, 2021). Türk Dil Kurumu sözlüğüne bakıldığında etik; farklı meslek grupları arasında kişilerin uyması veya yapmaması gereken davranışlar bütünü olarak açıklanmıştır. İnal’a (1996) göre ise etik; insanların hem kendileriyle hem de toplumla olan ilişkilerinin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, doğru-yanlış ya da iyi kötü gibi kavramları ahlaksal yönden araştıran bir felsefe disiplini (İnal, 1996’dan aktaran Pehlivan, 1998). Etik, etik kurallar ve ilkeler, meslek etiği ve öğretmenlik meslek etiği gibi, toplumu oluşturan insanları yakından ilgilendiren bu konular, günümüz insanının ilgisini daha fazla çekmekte ve bu konuda araştırmalar da daha fazla yapılmaktadır. Alan yazında özellikle etik, meslek etiği, sosyal alanda etik, tıp etiği, adalet etiği, basın etiği, öğretmenlik meslek etiği, eğitim öğretimde etik, yönetim etiği, etik liderlik alanlarında yapılmış birçok çalışma vardır. Çünkü sosyal yaşamın ve meslek yaşamının düzenlenmesi, doğru işleyebilmesi ve istenen verimin alınabilmesinin etik ilke ve kuralların yeterince anlaşılıp içselleştirilmesine ve doğru uygulanmasına bağlı olduğu kanaati yaygındır. Meslek etiği, belirli bir meslek zümresinin, meslekle ilgili olarak oluşturup, muhafaza ettiği; meslek üyelerinin uymakla yükümlü olduğu, onları meslek gerekliliklerine uygun bir şekilde davranmaya zorlayan; kişisel dürtülerini kontrol altına alan; mesleki yetersizliği olan ve meslekle ilgili ilkeleri benimsememiş üyeleri meslekten uzaklaştıran; mesleğin gerektirdiği meslek içi rekabeti düzenleyen ve çalışma ideallerine sahip çıkmayı amaçlayan mesleki ilkelerin tümü olarak ifade edilmektedir (Aydın, 1998). Bir toplumun etik ilke ve değerlerini nesilden nesile aktaran en önemli kişiler öğretmenlerdir. Öğretilen bilginin ve becerinin öğrenciler tarafından toplum yararına kullanmaları esastır. Bu noktada öğretmenlerin içinde buldukları toplumun değerlerini bilerek öğrencileri iyiye ve doğruya yönlendirebilen etik lider olmaları beklenmektedir (Kaya, 2014). Etik ilke ve kurallar toplumun her kesiminde, her meslek grubunda çok önemlidir ama öğretmenlik mesleğine gelince bir öğretmenin etik ilke ve kurallar çerçevesinde mesleğini yapması ve hatta sosyal yaşamında da bu ilke ve kurallarla hareket etmesi diğer mesleklere göre iki kat, hatta üç kat daha önemlidir. Cevizci’ye (2013) göre öğretmenlik meslek etiği, öğretmenlerin eğitmek ve öğretmekle sorumlu olduğu öğrenci ya da bireylere karşı işlerini yaparken evrensel ilke ve kurallara uygun davranışlarıyla ilgili ahlaki yükümlülüklerini ve yine işlerini yaparken öğrencilerin gerçek ihtiyaç ve çıkarlarına uygun düşecek şekilde davranmalarını sağlayan kural, ilke ve değerleri içermektedir. Bir öğretmenin öğrencilere örnek olabilecek etik ilke ve kuralları benimsemiş ve davranışlarına yerleştirmiş olması o toplum için önemlidir. Dolayısıyla bu konuda araştırmaların yapılması büyük önem arz etmektedir. Araştırmada, eğitim ve etik, meslek etiği, öğretmenlik mesleği etiği, öğretmenlik mesleğinde etik dışı davranışlar ve öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinde etik dışı davranışlara bakış açıları nedir gibi sorulara cevap aranmaktadır. Bu düşünceden hareketle bu çalışmada, farklı branşlarda, farklı yaş, kıdem ve cinsiyette öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinde etik dışı davranışlara ilişkin görüşleri üzerinde incelemelerde bulunulmuştur. Bu araştırmanın amacı ortaokul öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinde etik dışı buldukları davranışların tespitini yapmak ve öğretmenlerin etik dışı davranışlara ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu araştırmadan elde edilecek sonuçların, öğretmenler için etik davranış algılarının ortaya konmasına ve öğretmenlerin etik dışı davranışlara bakış açılarının belirlenmesine katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Ayrıca elde edilen sonuçların, bu konuda çalışma ve araştırma yapacak olan araştırmacılara yararlı bir kaynak olabileceğine inanılmaktadır. Konuyla ilgili yeni tartışma ve bakış açısı olanaklarına yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle eğitim ve öğretime katkı sağlayacak bir araştırma ortaya konması amaçlanmaktadır.

Problem Cümlesi

Eğitim ve etikle ilgili olarak, meslek etiği, öğretmenlik mesleği etiği, öğretmenlik mesleğinde karşılaşılan etik dışı davranışlar ve öğretmenlerin bu tür davranışlara yönelik bakış açıları nelerdir?

Alt Problemler

Bu araştırmada genel olarak, ortaokul öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinde etik dışı buldukları davranışların belirlenmesi ve etik dışı davranışların öğretmen-öğrenci, öğretmen-veli, öğretmen-meslektaş, öğretmen-okul yönetimi ve öğretmen-toplum ilişkilerini nasıl etkilediği ile ilgili görüşlerinin neler olduğunun ortaya konması amaçlanmaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için araştırmada alt amaçlar ve hipotezler geliştirilmiştir.

1. Öğretmenlik mesleğine ilişkin etik ilke ve kurallar nelerdir?
2. Etkili öğretmenlik için mesleğe özgü etik ilke ve kurallar gerekli midir? Niçin?
3. Öğretmenlik mesleği açısından etik ilke ve kurallar önemli midir? Niçin? 4. Öğretmen görüşlerine göre öğretmenlik mesleğinde;
 - a) topluma yönelik etik dışı davranışlar,
 - b) velilere yönelik etik dışı davranışlar,
 - c) öğrenciye yönelik etik dışı davranışlar,
 - d) mesleki gelişime yönelik etik dışı davranışlar,
 - e) meslektaşlara yönelik etik dışı davranışlar, nelerdir?
5. Öğretmenlerin gösterdikleri etik dışı davranışlar;
 - a) Öğretmenlerin öğrencileriyle ilişkilerini nasıl etkiler/etkilemektedir?
 - b) Öğretmenlerin velilerle ilişkilerini nasıl etkiler/etkilemektedir?
 - c) Öğretmenlerin meslektaşlarıyla ilişkilerini nasıl etkiler/etkilemektedir?
 - d) Öğretmenlerin okul yönetimiyle ilişkilerini nasıl etkiler/etkilemektedir?
 - e) Öğretmenlerin toplumla ilişkilerini nasıl etkiler/etkilemektedir?

Bu belirlenen alt problemlere cevap ve çözüm önerileri aranmaktadır. Sonuçlar bilimsel yöntemlerle ortaya konmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

MEB'e bağlı ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinde etik dışı davranışlara ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışan bu araştırma nitel bir araştırmadır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak veriler elde edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2021)'e göre nitel araştırmaların yedi özelliğinden bahsetmek mümkündür: 1. Doğal ortama duyarlılık; yani araştırmanın konusunu oluşturan problemin, içinde bulunduğu doğal ortamda incelenmesi. 2. Araştırmacının katılımcı rolü; yani nitel araştırmacı kendisi şahsen araştırmaya konu olan kişilerle bizzat görüşmelerini yapan ve gerektiğinde bu kişilerin deneyimlerine ortak olan, araştırma konusuyla ilgili kazandığı bakış açısını ve deneyimleri toplanan verilerin analizinde kullanan kişidir. 3. Bütüncül yaklaşım; yani konuyla ilgili değişkenlerin tek başına anlamlı olmadığı, her değişkenin konuyla ilgili diğer değişkenlerden etkilendiği ve bunların bir araya geldiği durumda ilgili değişkene gerçek anlamı kazandırdığının varsayılmasıdır. 4. Algıların ortaya konması; yani araştırmaya katılan kişiler önemli veri kaynağı olarak görülür ve bu araştırmaya katılan kişilerin dış dünyayı nasıl gördüklerini ve nasıl yorumladıklarını anlamak amacıyla onlarla konuşulur veya gözlem yapılır. 5. Araştırma deseninde esneklik; yani birçok farklı yöntem bir arada kullanılabilir. Burada amaç problem durumunun daha ayrıntılı incelenebilmesi ve çözüm önerilerinin ortaya konabilmesidir. 6. Tümevarımcı analiz; yani araştırmacı topladığı verileri göz önüne alarak araştırdığı konuya dair temel temaları ortaya çıkarma, topladığı verileri anlamlı bir yapıya kavuşturma yani bu verilerden yola çıkarak bir sanı (kuram) oluşturma gayreti gösterir (Glaser ve Strauss, 1967). 7. Nitel veri; yani araştırılan konu ile ilgili okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir veri sunar. Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim araştırma deseninde tasarlanmıştır. Olgubilim deseni farkında olunan ancak hakkında geniş bir bilgiye sahip olunmayan bir olay, deneyim, algı, yönelim, kavram ya da durum olarak söylenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu araştırmada incelenen olgu öğretmenlerin meslekleriyle ilgili etik dışı davranışlara yönelik görüşleridir. Başka bir deyişle, bir olgu olarak "öğretmenlerin etik dışı davranışlara ilişkin

yaklaşımları” ortaokul öğretmenlerinin görüşleri alınarak ve deneyimleri incelenerek ortaya konmuştur. Çalışma bu olguyla ilgili olarak öğretmen deneyimlerini, algılarını ve öğretmenlerin bu konuyla ilgili düşüncelerini içermektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmış olan araştırmanın verilerinin analizinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmış ve katılımcıların söylediklerine olduğu gibi çalışmada yer verilmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemesinde amaç, çalışma grubunu olabildiğince küçük tutmak ve bu grupla çalışılan probleme muhatap olabilecek kişilerin çeşitliliğini maksimum derecede ortaya koymaktır. Ayrıca bu yöntemde çeşitliliği sağlamaktaki amaç sadece genel sonuçlara ulaşmak değildir, bunun aksine çeşitlilik gösteren örneklemeler arasında herhangi bir benzer ya da paylaşılan bulgu olup olmadığını ortaya koymaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu sebeple araştırmaya katılacak olan öğretmenlerin belirlenmesi sırasında öğretmenlerin farklı branşlarda, kıdemlerde, mezuniyet türünde ve cinsiyetlerde olmalarına dikkat edilmiştir. Bu bilginin ışığında Çanakkale Merkez ilçede bir devlet okulunda ortaokul kademesinde görev yapmakta olan farklı branşlardan, kıdemlerden ve cinsiyetten öğretmenler gönüllük esasına dayanarak çalışma grubuna dahil edilmiştir. Tablo 1 çalışma grubundaki öğretmenleri ve onların branş, cinsiyet, yaş, kıdem, eğitim durumu gibi kişisel bilgilerini içermektedir.

Tablo 1. Çalışma Grubu.

Çalışma Grubu Kodu	Branş	Cinsiyet	Yaş	Kıdem Yılı	Eğitim Durumu
Ö1	Sosyal Bilgiler	Erkek	45	23	Lisans
Ö2	Müzik	Erkek	48	25	Lisans
Ö3	Türkçe	Erkek	42	18	Lisans
Ö4	Fen Bilimleri	Kadın	41	17	Doktora
Ö5	Rehberlik	Erkek	42	18	Yüksek Lisans
Ö6	Türkçe	Erkek	54	27	Lisans
Ö7	Matematik	Kadın	41	17	Yüksek Lisans
Ö8	İngilizce	Kadın	29	8	Lisans
Ö9	Beden Eğitimi	Erkek	56	32	Lisans
Ö10	Din Kültürü	Kadın	53	30	Lisans

Tablo 1’de görüldüğü üzere çalışma grubu, farklı branşlarda halen öğretmenlik yapmakta olan, kıdemleri 8 ile 30 yıl arasında değişen 10 (4 kadın, 6 erkek) ortaokul öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışma grubundaki bir öğretmen doktora yapmış, iki öğretmen yüksek lisans mezunu, diğerleri ise lisans mezunudur. Çalışma grubundaki öğretmenlerin branşları ise Türkçe, İngilizce, Beden Eğitimi, Din Kültürü, Rehberlik, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen Bilimleri ve Müziktir. Çalışma grubuna katılan öğretmenler Tablo 1’deki gibi Ö1, Ö2, Ö3, ..., Ö10 olarak kodlanmış ve bulgular açıklanırken verilen alıntılar bu kodlar esas alınarak yapılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinde etik dışı davranışlara ilişkin görüşlerini almak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde, araştırmacı çalışmasına konu olan problemi ortaya koyabilmek ve bu probleme açıklık getirebilmek için, katılımcıya görüşme sırasında sorulacak soruları ve konuları önceden hazırlar (Patton, 2015). Ancak, yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı, o sorulara katı bir şekilde bağlı kalmak zorunda değildir. Görüşme sırasında araştırılan konuya açıklık getirebilmek ve daha fazla bilgi alabilmek adına, katılımcıya fazladan sorular sorabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu da araştırmacıya, görüşme formu hazırlanırken fark edilmemiş konu ve başlıklar hakkında da veri

toplayabilmesine olanak sağlar. Bununla beraber yarı yapılandırılmış görüşmeler, katılımcının kişisel bakış açılarının ve algılarının ortaya çıkmasını sağlarken amaçtan uzaklaşılmasına müsaade etmezler (Patton, 2015). Bunun için veri toplama aracı olarak 8 tane ana, 5 tane de alt olmak üzere 13 açık uçlu soru oluşturulmuştur. Araştırmanın amacına uygun görüşme sorularını hazırlayabilmek için öncelikle alanyazın taranmıştır. Bu bilgiler ışığında hazırlanan sorular konunun uzmanı kişilerin de görüşü alınarak gerekli düzeltmeler ve eklemeler yapılmış ve görüşme esnasında sorulan sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formunun MEB'e bağlı ortaokullardaki öğretmenlerle uygulanabilmesi için Çanakkale Milli Eğitim Müdürlüğünün gerekli izinler alınmıştır.

Geçerliliği ve Güvenirliği

Nitel araştırma deseninde olan bu çalışmada geçerliliğin kanıtlarından biri katılımcılarla yüz yüze yapılan görüşmelerden doğrudan alıntılarının yapılmış olmasıdır. Ayrıca ulaşılan bulgular konusunda katılımcı ve meslektaşların onayı alınarak geçerlilik sağlanmıştır. Araştırmanın dış geçerliliğini görüşmelerin rastgele seçilmiş, araştırılan konuyla alakalı kişilerle yapılması ve alınan görüşlerin birbiriyle tutarlı olması sağlamaktadır. Elde edilen orijinal verilerin saklı tutulması, araştırma sürecinin şeffaf bir şekilde yürütülmesi, araştırma elde edilen verilerin araştırmacının 21 yıldır bu meslekte olup, çalıştığı süre boyunca gözlemlediği veya tanık olduğu deneyimlerle uyumlu olması nitel araştırmada güvenilirlik ölçütlerini (Şimşek ve Yıldırım, 2021) karşılamaktadır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Bu araştırmanın verileri, MEB'e bağlı ortaokullarda görev yapan, farklı branşlarda 10 öğretmenle birebir yüz yüze görüşme yapılarak elde edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak nitel yöntemlerde kullanılan ve araştırmacıya veri toplamada esneklik sağlayan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmeler Covid-19 tedbirlerine uyularak, eğitimi aksatmadan katılımcının uygun olduğu yer ve zamanda yapılmıştır. Yapılan görüşmelerin tamamı katılımcının rızası alınarak ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmış ve bunların sadece bu bilimsel çalışmada kullanılacağı ve üçüncü şahıslarla paylaşılmayacağı belirtilmiştir. Olası bir aksilik durumu içinse ikinci bir ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Yapılan görüşmelerle elde edilen veriler araştırmacı tarafından tek tek dinlenerek word dosyası şeklinde bilgisayar ortamında yazılmıştır. Ses kayıtları ve bilgisayar dökümleri birkaç kez gözden geçirilmiştir. Bundan sonra toplanan veriler betimsel analiz yöntemine göre analiz edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yaklaşımına uygun olarak, görüşme formunda yer alan sorular dikkate alınarak katılımcıların görüşlerini net bir biçimde yansıtabilmek için doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Yapılan betimsel analiz, öğretmenlerin etik ilke ve kurallar konusundaki düşüncesinden yola çıkarak öğretmenlerin gözünden öğretmenlik mesleğinde etik dışı davranışların neler olduğunun ortaya konması, öğretmenlik mesleğindeki etik dışı davranışların eğitim paydaşlarıyla (meslektaş, veli, öğrenci, okul yönetimi, toplum gibi) ilişkileri nasıl etkilediği konuları dikkate alınarak analiz edilmiştir. Görüşme sırasında veriler bu kavramsal çerçeveye uygun olarak toplanmıştır. Bu tematik çerçeve kapsamında okunan ve düzenlenen verilerden, katılımcıların çoğunluğu tarafından önemli görülenler bir araya getirilmiştir ve raporlarken kullanılacak olan alıntılar da seçilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini artırmak adına doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

BULGULAR

Bu araştırmada bulgular, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla, katılımcılarla birebir yapılmış görüşmeler sonucu elde edilen veriler betimsel yöntem kullanılarak analiz edilip sunulmuştur.

Araştırmaya Katılan Katılımcıların İnsan İlişkileri Açısından “Etik ya da Etik Davranış” Kavramını Tanımlamaları ile İlgili Bulgular

Katılımcıların tanımlarına bakıldığında, çoğunun etik davranış kavramını toplum yaşamını düzenleyen, evrensel olan, doğru davranış sergilemeyi gerektiren, ahlak kurallarını da içeren, yazılı olmayan kurallar olarak tanımladıkları söylenebilir. Bununla ilgili yedi öğretmenin görüşleri şöyledir:

Ö6:Öncelikle iyi bir insan olabilmek, doğru davranış gösterebilmektir. Adil, tarafsız, dürüst, hesap verebilir olmak, kişisel menfaatlerden çok ülkenin ve toplumun çıkarlarına öncelik verebilmektir. Ö4: Bence etik davranışlar insanları doğru davranışlarda bulunması ve doğru bir insan olmasıdır.

Ö3: ...İnsan ilişkileri açısından etik davranış, normal sosyal davranış kuralları içerisinde ona dahil olmayan, yani yazılı olmayan kurallar olarak düşünüyorum... Yani yaptıkları işte ayrıntılar diyebiliriz bence. Etik kurallar için böyle söyleyebiliriz.

Ö5: İnsan ilişkileri açısından etik evrensel ahlak kurallarına göre toplum düzenindeki toplum düzenine işlemiş olan kuralların yaşantımıza yansımaları olarak tanımlayabilirim. Doğru olan davranışların tabiki, bu evrensel ahlak kurallarında görgü kuralları, ahlak kuralları, sosyal davranış kuralları hepsini bir bütün olarak doğru olan davranışların genel yaşantımıza ilişkilerimize yansımaları olarak tanımlayabilirim.

Ö2: ... Etik davranış objektif, tarafsız, yanlı olmayan mesleğini layıkıyla yapmak, bununla ilgili kurallara uymak diye genel bir tanım çizebilirim.

Ö9: İnsan ilişkileri açısından etik ya da etik davranış dediğimiz zaman, insan davranışlarını temel alan ahlaksal davranışların yani insanların arasında ilişkileri belirleyen, olması gereken davranış biçimlerini anlıyoruz.

Ö8: Etik davranış, etik davranışlar insanlar arasındaki, toplumda, yaşadığımız toplumda bizim nasıl yaşamamız gerektiğini bize öğreten, yazılı olmayan kurallar olarak düşünüyorum etik davranışları.

Araştırmaya Katılan Katılımcıların Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Etik İlke ve Kurallara İlişkin Görüşleri ile İlgili Bulgular

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgulara göre, öğretmenlik mesleğine ilişkin etik ilke ve kuralların başında “adalet, tarafsızlık, eşit davranma, ayırım yapmama” kavramlarının sıklıkla ifade edildiği görülmektedir. Bunun yanında öğrencilerin bireysel farklılıklarının anlaşılması, öğrencilerle empati kurulması, öğrenciyle ilgili sınırların saklanması, derse zamanında girip çıkılması, ders saatinin verimli kullanılması konuları da ifade edilmektedir. Katılımcılardan sadece Ö1, zaman içinde mesleğe özgü etik ilkelerin değişiklik gösterdiğini, buna örnek olarak da öğrenciye şiddetin eskiden kabul gördüğünü ama günümüzde tamamen etik dışı bir davranış olduğunu söylemektedir. Bu konuyla ilgili yedi öğretmenin görüşleri şöyledir:

Ö8: ... Mesela derse zamanında gelmek, öğrencileri birbirinden ayırmamak, işte herhangi bir sosyoekonomik her ne olursa olsun, farklılıklara rağmen hepsinin eşit olduğunu bilmek. Onun dışında bireysel farklılıklar olabileceğini, onu göre davranmamız gerektiğini bilmek...

Ö7: Öğretmenlik mesleğine ilişkin etik kurallar, derse zamanında girme olabilir, öğrencilerine ve arkadaşlarına dürüst olabilme olabilir, işiyle ilgili konularda tarafsız davranabilme, ikilemlerde bu tarafsızlığı koruyabilme, herkesle özeli, öğrenciyle ilgili özeli paylaşmama, gizlilik bu konuda esas diye düşünüyorum. Başka şu an aklıma gelen yok.

Ö10: Mesleğini iyi yapmak, öğrenciler arasında ayırım yapmamak, özellikle mesleğinin hakkını vermek, zamanı iyi kullanmak geç kalmamak, ne bilim o erken verilen süresinden eksik ders işlememek, mesleğini kötüye kullanmamak...

Ö6: Mesleki yeterlilik, etkililik, güvenilir olma, her öğrenciye eşit davranma, imkan ve fırsatlar sunma, olumlu davranışları teşvik etme, rol model olma, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurma, entelektüel birikime sahip olma, teknolojiyi toplum yararına kullanma, söylem ve eylem tutarlılığı gösterebilme, öğrencilerin kendini gerçekleştirme imkanı sağlama, fiziksel ve psikolojik şiddete başvurmama ve empati kurabilme olarak sıralayabilirim.

Ö4: Öğretmenlikte etik ilke ve kurallar; sevgi ve saygı içeren davranışlar sergilemelidir öğretmenler öğrencilerine karşı. Onlara karşı adil olmalıdır; eşit davranmalıdır bütün öğrencilerine, onlara iyi bir örnek model olmalıdır davranışlarıyla, sorunları olduğu zaman onların sorunlarına eğilebilmelidir, onlarla ilgilenmelidir ve bu öğretmenlikle paylaştığı sorunları başka öğrencilerle ya da gerek duymadığı durumlarda başkasıyla paylaşmamalıdır ya da öğrenci bunu bilmemelidir böyle bir durumda.

Ö1: Öğretmenlik mesleğine ilişkin etik ilke ve kurallar, yani başladığımız zamandan itibaren çok değişti bunlar. Bi kere, bi kere en etik olmayan şey çocuğu sevmemek bence. Ona değer vermemek, empati kuramamak, neler yaşadığını düşünememek, bana ne, beni ilgilendirmez tavrında normal, evrak memuru zihniyetinde olmak etik dışı davranışların temelinde yatan şeyler. Bir de karşıdaki kişi savunmasız olduğu için kendi eksiklerini karşıdaki kişiye baskı kurarak ortadan kaldırmaya çalışmak

ya da devamlı saldırı pozisyonunda kendi açıklarını kapatmaya yönelik davranışlar sergilemek, onlar da etik dışı davranışlar olarak kabul edilebilir.

Araştırmacı: Geçmişle bugün arasında etik kurallar değişti derken, bir örnekle açıklar mısınız? Geçmişte dayağa daha çok tolerans vardı, şiddet konusunda bugün artık tamamen etik dışı davranış olarak kabul ediliyor, doğrusu da bu...

Ö5: ...Öğretmenlik mesleğine ilişkin etik ilke ve kurallar eşitlik ilkesi olabilir, adalet ilkesi olabilir, saygı ilkesi olabilir, anlayış ilkesi olabilir, mesleğimizi profesyonel bir şekilde yapma ilkesi olabilir, tarfsızlık ilkesi olabilir, öğrencilerimize bu temel ilkeler çerçevesinde yaklaşabiliriz. Mesela adalet ilişkisi içinde öğrencilerimize yaklaşmalıyız. Mesela sınıf içinde ya da okul içi uygulamalarda dersleri, notları iyi diye bir öğrenciyi daha samimi yaklaşım, notları daha düşük olan bir öğrenciyi işte biraz daha mesafeli yaklaşmamalıyız. Yani örnek olarak bunu verebilirim.

Araştırmaya Katılan Katılımcıların Etkili Öğretmenlik İçin Mesleğe Özgü Etik İlke ve Kuralların Gerekliliğiyle İlgili Düşünceleri ile İlgili Bulgular

Araştırmaya katılan tüm katılımcılar etkili öğretmenlik için mesleğe özgü etik ilke ve kuralların gerekli olduğunu söylemişlerdir. Aksi takdirde öğretmenlik mesleğinin hakkıyla icra edilemeyeceğine de vurgu yapmışlardır. Bu konuyla ilgili dokuz öğretmen düşüncelerini şöyle ifade etmişlerdir:

Ö2: Etkili öğretmenlik için mesleğe özgü etik ilke ve kurallar tabiki gereklidir. Etik bir davranışa uymayan bir öğretmen elbette en başta mesleğini yapamaz. Yani karşısındaki insana ya da öğrenciyi nasıl davranması gerektiğini bilmeyen bir insan elbette bir şey öğretmez. Mesleğinde de başarılı olamaz. O yüzden etik kurallar vazgeçilmez ilkesi olmalıdır öğretmenin.

Ö9: Etkili öğretmenlik için mesleğe özgü etik kurallar gerekli midir? Evet tabi gereklidir. Yalnızca öğretmenlik için değil bütün meslek grupları için ilke ve kurallar geçerlidir. Bunlarda her mesleğin kendisine özgü uyması gereken birtakım kurallar vardır. Her meslek için bu özelleştirilebilir. Öğretmenlik için de tabi ki geçerlidir bu. Bunun gerekçesi işin layığıyla yapılabilmesi, yaptığımız işten gerekli verimi alabilmek açısından bu tür ilke ve kuralların gerekli olduğunu, belli bir düzenin her kurumda her meslekte belli bir düzenin kurulabilmesi için bunun gerekli olduğunu ve bu ilke ve kurallar çerçevesinde çalışılması gerektiğini düşünüyorum.

Ö8: Dediğim gibi etik insanla alakalı, insan ilişkileriyle alakalı bir kavram. O yüzden bizim de mesleğimiz insanla alakalı olduğu için, yani bizim kullandığımız malzeme insan olduğu için ve insanları çocuk yaşta biz insanlarla muhatap olduğumuz için hem onlar için, hem onlara davranış kazandırmak için hem de bizim için çok önemli. Yani temelinde insan olan bir meslekte etiksiz düşünmek imkânsız diye düşünüyorum.

Ö7: Evet gereklidir. Çünkü gereklidir, gerekli olduğu sebebi öğrencilerin hepsine adaletli davranmak orda mesleğin güvenli bir ortam yaratır. Bu ortamda öğrenciler de daha rahat kendini iyi hissedecektir, çalışanlar da, meslektaşlarımız da. Mesleğe saygınlığımız da bu konuda artacaktır, güvenli ortam sayesinde.

Ö10: Kesinlikle gerekli. Şimdi yalan söyleyen, sözünde durmayan, olması gereken güveni vermeyen, ayırmıcılık yapan, adaletli davranmayan bir öğretmen nasıl etkili olabilir ki öğrencileri üzerinde. Yani şu an aklıma gelenler bunlar. Yani çok önemli olduğunu, özellikle de öğretmenlikte, her zaman önemli, ama bizim meslekte çok önemli.

Ö6: İlke ve kurallar sayesinde daha etkili bir eğitim öğretim ortamı oluşturulabilir. Bu ilke ve kurallar öğretimin daha stratejik, planlı ve düzenli yapılmasını sağlar...

Ö4: Etkili öğretmenlik için mesleğe özgü etik ilke ve kurallar gereklidir. Çünkü etik davranışlar sergilemeyen bir öğretmenin yetiştirdiği öğrenciler de toplumda etik davranışlar sergilemezler, bu da toplumun yozlaşmasına sebep olur.

Ö1: ...Ama tabi ki öğretmenlik için mesleğe özgü etik ilke ve kurallar kesinlikle gereklidir. Çünkü karşınızda savunmasız çocuklar var, yani çocuklar masumdur, her ne olursa olsun, her ne şartta olursa olsun biz onların uuu kimse kendi kaderini belirleyemiyor. Çocukların neler yaşadığını ya da hangi şartlarda büyüdüğünü bilemeyiz. O yüzden, kesinlikle etik kurallar olmalı ve bunlar da meslek içi denetlenmeli. Yani bu etik kuralların geçerli olup olmadığı denetlenmeli. Eğitimde denetleme sürecinin olması gerekiyor.

Ö5: Yani etkili öğretmenlik için mesleğe özgü etik ilke ve kurallar herşeyden önce bizim kendimizi mesleki anlamda iyi yetiştirmiş olmamız lazım. Bu iyi yetiştirmenin karşılığında da öğrencilerimize kendi mesleğimizle ilgili bilgileri profesyonel bir şekilde aktarmamız lazım. Öğrencilerin anlayabileceği

şekilde aktarmamız lazım. Bu çok önemlidir. Sadece mesleği yapmak değildir. Öğrendiklerimizi doğru bir şekilde öğrencilerimize anlatabilmek de önemlidir. Bu açıdan etkili öğretmenlik için mesleğe özgü bu etik kurallar gereklidir...

Araştırmaya Katılan Katılımcıların Öğretmenlik Mesleği Açısından Etik İlke ve Kuralların Önemine İlişkin Görüşleri ile İlgili Bulgular

Katılımcılar, öğretmenlik mesleği açısından etik ilke ve kurallarını; öğrenciyle sağlıklı iletişim kurabilmeye, öğrenciye doğru örnek olabilmeye, kendi saygınlıklarının yanında öğretmenlik mesleğinin saygınlığının da korunmasında, öğretmenlik mesleğinin standardının oluşmasında ve vicdanen ikileme düşüldüğünde karar vermede yardımcı olması açısından önemli bulmaktadırlar. Katılımcılardan Ö7 öğretmenlik mesleğinde etik ilke ve kuralların olmasının mesleğin standartlarının belirlenmesinde önemli olduğunu söylemiştir. Bu konuyla ilgili sekiz öğretmenin görüşleri şöyledir:

Ö3:çocuklardan dönüt alamadığımız zaman biz dersi anlatıp devam edemeyiz. Fakat bizden istenen belli bir müfredatın yetiştirilmesi. Biz işte o arada vicdanımızı devreye sokuyoruz. Vicdanımıza göre hareket ediyoruz bazen. Herşeyi anlatmamız, yoksa kendimize özgü, sınıfa özgü birşeyler mi yapmalıyız? Neyi ne kadar verebiliriz? İşte orda en fazla çelişkiye düştüğümüz noktada vicdan meselesi. Bizim yani, bilimsel olarak bunun öğretmenliğin yaşatılabilmesi için katkı sağlanabilmesi için vicdanına değil de dediğim gibi yine o kelimeye bağlı olarak etik kurallarını öğretmenlerin bilmesi lazım, uygulaması lazım, uygulamalı olarak görmemiz lazım.

Ö9: ...Bizim öğrencilere mesela model olma gibi bir zorunluluğumuz var. Çocuk ailesinde ya da çevresinde akrabalarının arasında ve tam da model alacak dönemde, ortaokul düzeyinde bizim elimizde. Eğer bizler öğrenciye rol model olacak şekilde etik kurallar çerçevesinde davranırsak, ben birçok öğrencinin ileriki yaşamlarında farkında bile olmadan bizleri örnek alıp buna göre davranış geliştirebileceğini düşünüyorum.

Ö8: Öğretmenlik meslek açısından baktığımız zaman da biz eğitim öğretimi yapıyoruz burada. Öğretim kendi alanımız ama eğitimin öğretimden daha önemli olduğunu düşünüyorum. Öğretim kısmında da etiğin, etik davranışların bir öğretmen olarak öncelikli örnek olmamız gerektiğine inanıyorum. Biz karşı tarafa örnek olduktan sonra karşı tarafın güzel davranışları, etik davranışları kazandırabileceğimizi düşünüyorum. Eğitim kısmında da etik temelini oluşturuyor bence. Öğretim çok önemli, evet hepimiz için çok önemli ama birinci aşamamız, birinci önceliğimiz eğitim olmalı. O yüzden bizim meslekte etik öğretim aşamasında, ay pardon eğitim aşamasında çok önemli.

Ö7: Meslek açısından etik ilke ve kurallar olmalı. Çünkü mesleğini bu anlamda kötüye kullananlar olabilir, kötüye kullanmama, başta adam kayırmayı önleme açısından önem arz eder. Mesleğe uymayanları meslekten çıkararak bu konuda mesleğin bir standardının oluşması sağlanmış olur ve yine güvenilir bir ortam oluşmuş olur.

Ö10: Tabii ki çok önemli. Yani özellikle biz etik kurallara dikkat etmediğimizde hem kendi saygınlığımızı hem toplum nezdinde öğretmenlik mesleğinin saygınlığını gölge düşürürüz. Öğrencilerin, toplumun gözünde de hem bireysel olarak da saygınlığımızı gölge düşürdüğümüz gibi, mesleğe de zarar vermiş oluruz. Hak ettiği değeri görmüyor ondan sonra mesleğimiz.

Ö6: Etik ilke ve kurallar, öğrenci-öğretmen ilişkisi ve iletişiminin daha sağlıklı ve sürdürülebilir olmasına katkı sağlar. Bu açıdan da önemli olduğunu düşünüyorum.

Ö4: Öğretmenlik mesleğinde etik davranışlar çok önemlidir. Çünkü insan yetiştiriyoruz ve yetiştirdiğimiz insanların da etik davranışlar sergileyen insanlar olması lazım. Bu yüzden çok önemlidir.

Ö1: Öğretmenlik mesleği açısından etik ilke ve kurallar önemli yani... Çünkü malzemeniz insan. Bunları da öğretmenin içselleştirmesi lazım. Kendi günlük hayatına yansıtması lazım. İşte içselleştirmese, ne ailesinde bunu gösterebilir, ne kendi bulunduğu ortamda, ne de öğretmenlik hayatında gösterebileceğine inanmıyorum.

Araştırmaya Katılan Katılımcıların Öğretmenlik Mesleği Açısından Etik Dışı Davranışlara Verdikleri Örnekler

Öğretmenlik mesleğinde etik dışı davranışlara katılımcıların alınan cevaplara bakıldığında; derse zamanında girmeme, öğrencilere karşı adil olmama, öğrenciler arasında ayırım yapma, öğrencilerin sırlarını tutmama, öğretmenlik mesleğinde kendini geliştirmeme, mesleğe kendini adamama, öğrenciye psikolojik veya fiziksel şiddet uygulama karşımıza çıkmaktadır. Katılımcılar sadece Ö8 öğrenciye

istismarı dile getirmiş, bunun da uç bir örnek olduğunu söylemiştir. Katılımcılardan Ö3 ise derse zamanında girip çıkmanın bazı koşullar altında, örneğin bir öğrencinin sorusunu cevaplamak zorunda kalındığında gibi, her zaman etik dışı olacağı anlamına gelmediğini söylemektedir. Konuyla ilgili dokuz öğretmenin görüşleri şöyledir:

Ö1: *Bi kere çocuğa yapılan baskı, şiddet, psikolojik de olabilir, baskı ya da buna benzeyen her türlü davranışın etik dışı olduğunu düşünüyorum... Her öğrencinin kapasitesinin ihtiyacının, şartlarının farklı olduğunu ve elinden geldiğince insanın, öğretmenlerin buna özen göstererek bunu yapması gerektiğini düşünüyorum...*

Ö4: *Öğrenciyi sınıf içerisinde aşağılamak, küçümsemek, ya da bazı öğrencilere çok ilgi gösterip yani çalışanlara özellikle onları sevip, sevdiğini de sınıfta hissettirmek, diğer çalışmayan öğrenciler ya da yaramaz öğrencilerle ilgilenmemek, onları dışlamak, bir öğrencinin öğretmeniyle paylaştığı özel bir bilgiyi öğretmenin sınıf içinde paylaşması, öğrenci tarafından duyulması, ya da başka kötü davranışlar sergilemesi öğretmenin etik dışı davranışlarına örnek olarak verebiliriz. Bunun yanında öğretmenlerin dersi gerektiği gibi işlemeyip, hayat hikayeleri, güncel konular anlatarak dersle ilişkisi olmayan örneklerle dersin zamanının çoğunu kullanması etik dışı davranıştır. Öğrencilerin yeterli düzeyde öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmesine engel olmaktadır.*

Ö6: *Öğretmenin dersine zamanında girmemesi. Öğrenciye ait zamanın boşa geçirilmesi. Öğretmenin ders dışı söylem ve eylemlerde bulunması. İdeolojik lehte ve aleyhte bulunması. Davranış ve sözlerinin tutarlı olmaması. Alaycı ve kırıcı sözler kullanması. Psikolojik ve fiziksel şiddet uygulaması. Öğrencilere, meslektaşlarına, velilere karşı hoşgörü göstermemesi olarak sıralayabilirim. Ö5: Öğretmenlik mesleği için etik dışı davranışlar olarak, dinlememe, anlayış göstermeme, sabırsız davranma, aktaracağımız konuları yeteri kadar anlatamama, iyi hazırlanamama; eğitimöğretim ortamına iyi hazırlanamama, belki tarafsızlığımızı kaybetme. Bu şekilde ifade edebilirim. Ö2: Az önce söylediğimiz gibi öğrenciler arasında ayırım yapma, dersle olan işte o kırk dakkanın boşa geçirilmesi, ya da öğretmenliğini bu anlamda çok önemsememe, ya da öğretmenlik mesleğine kendini adamamış olma, ya da dünyayı kavrayamamış olma, öğretmenin öğretmenliğin ne demek olduğunu bilememiş olması, bunlar etik dışı davranışlara örneklerdir. Bu aslına bakarsan meslekle ilgili genel davranışlardır ama bunun içinde etik tabii ki var.*

Ö8: *Bunu somutlaştırmak istersem çok fazla örnek var ama günümüzde de çok var bunu konuşmuşuk. Çok fazla örnekten bir tanesi işte derse zamanında gitmemek mesela. Bunlar basit örnekler. Ya da işte öğrenciler arasında ayırım yapmak, dersine yeterince hazırlıklı gitmemek, zamanında yapılması gerekenleri yapmamak, eğitimi önemsememek, eğitim, çocuklarda bazı davranış kazanımlarını görmezden gelmek. Bunlar etik dışı davranışlar. Tabii bunların çok çok üst seviyede olanları da var. Öğrencilerle birebir iletişimde istismara girecek kadar boyutta çok çok uç davranışlar da var etik dışı.*

Ö7: *Öğretmenlik mesleği için etik dışı davranışlar, derse zamanında girmeme olabilir gene, ya da öğrencilerin işte yazılılarını okurken ismini kapatarak okuyup notu ona göre değerlendirmek. Kişisel değerlendirmeme ya da bir öğrenciye fazla sevgisi yani o sevgiyi adaletli dağıtmak da önemli bence. Bu şekilde diye düşünüyorum şu an için. Velilerle ilişkilerinde gerçekçi olabilme, öğrenciyle ilgili olan durumu eğer bir paylaşım varsa öğretmenler arasında üç şahıs arasında atıyorum dördüncü şahısla paylaşmama, bu özel durumu gidip de öğretmenler odasında paylaşmama, çok özel bir durumu. Bazen bunlara rastlıyoruz. Çünkü özel bir durum paylaşıldığında bu sefer o öğrencinin okula güvenini, hem mesleğe öğretmenliğe güvenini de sarsan bir durum.*

Ö3: *...Şimdi biz derslere girerken bazen takıldığımız şeyler oluyor, arkadaşlarımıza takılıyoruz, bir öğrenci geliyor konuşurken sohbet ederken, ya da bir işimiz oluyor. Normalde belli saatlerimiz var bizim işte zil çaldığında derse gireriz, konumuzu anlatır çıkarız. Biz tabii ki ders anlatırken onu on dakikada, yirmi dakikada bitirip sınıf içerisinde biz serbest olabiliriz. Mesela bu etik dışı bir davranış değil. Sınıfta bizim varlığımız, öğrencilerin o an soracağı şeylere cevap verebiliriz. Yani illa 40 dakika ders anlatmak zorunda değiliz. Bu da etik dışı bir davranış değil. Fakat derse geç kalma, geç girme, bence en büyük etik dışı davranış bu olabilir. Bu kurallar genelde resmi olarak bildirilir insanlara ama çok da keskin kurallar değildir. İnsanlar çok gerginleşmez. Bu anlamda etik kurallarını biz burada çiğneyebiliyoruz. Fakat çok keskin olarak bir zararı yok. Belki öğretmen hazır değil o an, derse girmeye hazır değil, konu anlatmaya hazır değil. Kendini hazır hissettiği an belki de sınıfa girer, dersini anlatabilir. Öğretmenlik mesleği için böyle bir etik mesele olabilir...*

Ö10: *Etik dışı davranış aslında şey mesela mesleğinde kendini iyi yetiştirmemek, meslekte o da önemli, hakkını vermemek, ticari amaçla dolandırıcılık, dürüst davranmamak, yanlış işler yapmak, başka çok davranışlar var da aslında şu anda aklıma gelmiyor.*

Araştırmaya Katılan Katılımcıların Mesleki Yaşamları Boyunca Meslektaşlarına Atfedilen ya da Tanık Oldukları Etik Dışı Davranışlar ile İlgili Bulgular

Katılımcıların tanık olduğu etik dışı davranışlar, genel vurgulanan etik dışı davranışlarla benzerlik göstermektedir. Bunlar; öğrencisine fiziksel veya psikolojik şiddet uygulamak, derse zamanında girmemek, dersi olması gerektiği gibi anlatmamak, görevini maddi çıkarları için kullanmak (kitapçılardan komisyon almak gibi), öğrenciler arasında ayırım yapmak, cinsel tacize kadar giden davranışlarda bulunmaktadır. Bu konuyla ilgili yedi katılımcının görüşleri şöyledir:

Ö1: *Kitapçılardan komisyon alanlar, öğrencisine cinsel taciz belirtileri gösterene kadar birçok meslektaşım demeye utandığım insanları gördüm, tanıdım. Bunlar da işte insanları soğutuyor, yani gerçekten de üzüyor.*

Ö5: *Genelde aşırıya kaçan tepkiler. Bu sözel tepkiler çoğunlukla. Öğrencilerimize karşı bazen günlük yaşamımızdan da etkilenip de okul ya da sınıf içi ortamına getirdiğimiz aşırıya kaçan belki sözel davranışlar. Bu sözel şiddet olarak olabilir, gözlemlediğim. En çok etik dışı davranış olarak bağırma. Öğrencilere aşırıya kaçan bağırma. Küçük konuşmalarına ya da küçük bizi sabota etmelerine aşırı tepkiler verme, dinlememe; öğrencileri dinlememe, bazen bana başvuran öğrenciler arasında da öğretmenin taraf tuttuğuna dair bildirimler geldi. Bunların bir kısmının maalesef doğru olduğuna dair işaretler aldım. Öğrencilerimize tarafsızlık ilkesi ve eşitlik ilkesine göre yaklaşmama, etik dışı davranışlar olarak örnek verebilirim.*

Ö2: *Mesleki yaşamınız boyunca meslektaşlarınızda tanık olduğunuz etik dışı davranış var mıdır? Ya ben aslında çok fazla görmedim ama hani mesela kendim de yaşadım bir kez bir çocuğa şiddet uygulamayla ilgili olarak bu etik bir davranış mıdır? Değildir. Buna şahit olduğum arkadaşlarım oldu, ben de dahil olmak üzere. Pişmanım...*

Ö9: *Öğretmenlik mesleği meslek yaşam boyunca meslektaşlarınıza atfedilen ya da tanık olduğunuz etik dışı davranış var mıdır? Yani biraz önce bahsettiğim olumsuz örneklere elbetteki duyduğumuz, çok tanık yani atıyorum işte cinsel tacize kadar giren etik olmayan davranışlar tabiki görmedim, görmediğim için de kendimi şanslı hissediyorum. Ama diğer maddelerden gördünüz mü duyduunuz mu, evet bunlar her meslekte grubunda olumsuz davranışlar olduğu gibi, öğretmenlik mesleğinde de işte öğrencisine ders verip sınavda soracağı sorulardan çalışma yaptıran ya da öğrenciler arasında birtakım seçimlerde diyelim tanıdık bildik arkadaşların ya da tanıdıklarının çocuklarına daha ön planda tutanları gördük bunları. Bunlara tanık olmadık dersek yalan olur. Diğer konularda da sözlü ya da yazılı basında birçok olumsuz örneği işte; şiddet uygulayan, aşırı derecede şiddet uygulayan arkadaşlarımızı gördük.*

Ö8: *Çok var. Yani, hani zaten bu konuşulanlar bi şey oluyor bi süre sonra maalesef ki, öğretmen dedikodu malzemesi oluyor bi süre sonra. Çok derse zamanında gitmeyen, ders anlatmayan, disiplin kurallarını uygulamayan ya da uygulamak istemeyen, öğrencilerle iletişimini iletişimindeki o saygıyı, o seviyeyi koruyamayan çok fazla karşılaştık böyle öğretmenlerle. Var maalesef ki.*

Ö10: *Aslında hiç hoş değil, mesela öğrencisine karşı hani taciz tacizle suçlanma gibi. Aynı okulda buna şahit olmuşum geçmişte. Maalesef olay doğrulandı, doğru dendi. Tabi bunun yanında öğrencilerin yazılı kağıtlarını okumadan not veren matematik öğretmenleri duyduk, olumsuz örnekler. Öğretmen arkadaşları hakkında olumsuz konuşma, bunlar da hoş değil. Öğrencilerin yanında ve diğer öğretmenlerle ilgili olumsuz konuşma, öğrencilerin sırlarını saklamama, mesela öğrencinin özel bir şeyini biliyorsak ya da bizimle paylaşmışsa, bunu saklayamama, aslında bu da etik değil. Şu an aklıma gelen.*

Ö6: *Meslektaşlarıma atfedilen öğretmenin sınıfta uyuması ve ya telefonla zaman geçirmesi derste gibi. Derse plansız girmesi ve düzgün ders işlememesi gibi. Öğrencilerden ve velilerden menfaat sağlaması yani makamını, kurumunu kişisel çıkarları için kullanması gibi. Meslek dışı faaliyetlerde bulunması gibi. Duyduğum ya da gördüğüm şeyler bunlar.*

Araştırmaya Katılan Katılımcıların Mesleki Yaşamları Boyunca Meslektaşlarına Atfedilen ya da Tanık Oldukları Etik Dışı Davranışları Nasıl Değerlendirdikleri ile İlgili Bulgular

Araştırmaya katılan katılımcıların çoğu etik dışı davranışların öğretmenlik meslek imajını zedeleyeceğini, kuruma zarar vereceğini düşünmektedirler. Bu tür davranışların olmaması gerektiği konusunda da hemfikirlidir. Dört katılımcı bu konuyla ilgili şunları söylemiştir:

Ö2: *Mesleğimizde etik dışı davranışlara elbette tanık oluyoruz, olumsuz davranışlara tanık oluyoruz. Bu öncelikle veli gözünde, toplumun gözünde bizim için çok olumsuz bir imaj bırakıyor. Yani dışarıdan*

veli ya da toplum bireyleri o davranışı yapan öğretmeni değil, öğretmenlerin tamamını aynı kefiye koyup değerlendiriyor. Bu tabii ki bizim için olumsuz bir durum. Yönetim açısından da buna benzer bir durum. Yani bir öğretmen arkadaşımızın yaptığı olumsuz bir davranış yöneticilerimizin gözünde, müdürlerimizin gözünde genellimize mal olabiliyor. Bu şekil yaftalanabiliyoruz ya da o şekilde davranış sergileme konusunda potansiyel bir durumumuz olduğunu düşünebiliyor yönetici. Yani olumsuz bir imaj oluşuyor. Fakat öğrenci gözünde biraz daha farklı. Öğrenci etik dışı davranışlar yaşadığı öğretmeniyle ilgili olarak genelleme yapmaz. Öğretmenle yaşadığı sıkıntıyı sadece o öğretmenle birebir eşleştirir, genelleme yapmaz. Tabii bu da bizim için sevindirici bir olay. Fakat genel olarak benim bakış açım, bu tür etik dışı davranışları yapan öğretmenler genelde belli. Yani meslek konusunda ya da öğretmenlik tarzı, formasyon konusunda yeteri kadar mesleğine adapte olamamış, yeteri kadar mesleğini icra edememiş öğretmenler oluyor genellikle benim gözlemlediğim kadarıyla. Yani bu tür sıkıntıları yaşayan insanlar genelde hep bu sıkıntılar zaman zaman nüksediyor.. Bu tür arkadaşlarımıza biz olumsuz bir gözle bakmıyoruz, yani ben bakmıyorum. Çünkü aynı mesleğin içinde yaşıyoruz, aynı şartlarda yaşıyoruz, aynı sıkıntıları çekiyoruz. O yüzden onları anlayabiliyoruz. Ama genellikle bu tür etik dışı davranışları gösteren arkadaşlarımız genellikle hep aynı tarz sistemi devam ettiriyorlar. Tabii ki olumsuz bir şey, hem toplumun gözünde olumsuz, hem yöneticiler gözünde olumsuz, bize olumsuz imaj, çok az da olsa öğrencinin gözünde bize olumsuz bir dönüt oluyor.

Ö8: Bence herkesin kendi otokontrolü olduğu için herkes kendi kontrolünü kendi sağlamalı. Yani bunu başka birinin düzenlemesi çok zor. Benim sizin üzerinizde, sizin benim üzerimde etkiniz çok az. Öncelikle bireysel olarak bunun farkına varıp, düzeltmemiz lazım. Yani çünkü örnek olduğumuz için karşı tarafa, çocuklara da biz kendimiz bir birey olarak bunu düzeltmemiz gerektiğini düşünüyorum. Ö7: Etik dışı davranışları uuu bi kere uuu yani biz bir okul aile demek, bir örgüt demek. Bu ailede her ailede olduğu gibi güven sarsıldığı zaman o aile hiçbir şey yapamaz... güveni azaltır, güvenli bir ortama giremediğin için yani ben olsaydım herhalde kendimi iyi hissetmezdim öyle bir ortamda çalışmaya... yani etik dışı davranışların uygun olmadığını düşünüyorum bu tür hareketlerin. Kuruma da zarar verdiğini ve gerçekten işimizi de sevmemeyi sağlıyor bu anlamda. Yani güvenli bir ortama geldiğini düşünmüyorsun, saygınlığın azalıyor, kendini tedirgin hissediyorsun. Öğretmen, öğrenci, veli, idare bunlar hepsi birbirine bağlı. Çünkü bunlar birbirinden ayıramaz. İletişim halinde kişiler. Bunların hepsinin güveni sarsılır.

Ö5: Bunların doğru olmadığını düşünüyorum. Her şeyden önce her ne kadar biz de bir bireyiz. Dışarıda bir yaşantımız var, aile yaşantımız var. Ama okula geldiğimiz zaman mümkün olduğu kadar öğretmen rolüyle burada davranmalıyız. Rollerimiz vardır. Okula geldiğimiz zaman öğretmeniz hem öğrenciler için davranış anlamında biz rol modeliz hem de bildiğimiz, edindiğimiz bilgi ve deneyimi mesleki deneyimi öğrencilerimize aktarmamız gerekiyor. Dolayısıyla bu açıdan baktığımız zaman her şeyden önce iyi bir rol model olmalıyız. İyi bir rol model olmanın da en güzel yöntemlerinden biri etik kurallara sahip olan meslek, öğretmenler olarak davranmamız gerekiyor. Yani anlayışlı, sabırlı, hoş hoşgörülü, iyi dinleyici, empati kurabilen, güler yüzlü, samimi olarak öğrencilerimize davranmamız gerekiyor. Tabii ki sadece öğrencilerimize de değil, diğer tüm çalışan meslektaşlarımıza, okul idaresine, velilerimize bu şekilde yaklaşarak böyle bakış açısına devam etmemiz gerekiyor.

Araştırmaya Katılan Katılımcıların Mesleki Yaşamları Boyunca Meslektaşlarına Atfedilen ya da Tanık Oldukları Etik Dışı Davranışların Etkileri

Bu bölümde araştırmaya katılan katılımcıların mesleki yaşamları boyunca meslektaşlarına atfedilen ya da tanık oldukları etik dışı davranışların; öğretmenlerin öğrencileriyle, öğretmenlerin velilerle, öğretmenlerin meslektaşlarıyla, öğretmenlerin okul yönetimiyle ve öğretmenlerin toplumla ilişkilerini nasıl etkilediğine değinilecektir.

Araştırmaya katılan öğretmenler, etik dışı davranışlarda bulunan bir öğretmenin öğrenciler, veliler, meslektaşları, okul yönetimi ve toplum nezdinde saygınlığını ve güvenilirliğini kaybedeceğini vurgulamaktadır. Bu tür öğretmenlerin mesleğini etkili bir şekilde hakkıyla yapmasının mümkün olmadığı da katılımcılar tarafından söylenmektedir. Bu etik dışı davranışları terk etmedikleri sürece de kabul ve onay görmeleri de beklenmemektedir. Ancak meslektaşların birbirine bu konuda daha ılımlı ve anlayışlı yaklaştıkları da katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca katılımcılar öğretmenlerin mesleki etik ilkeler konusunda bilgilerinde eksikliklerinin olduğu, kendilerini bu konuda geliştirmeleri

gerektiği, bu konuda seminerlerin düzenlenmesi gerektiği ya da öğretmenlik mesleği eğitimi alınırken, bu konunun ders olarak alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Aşağıda öğretmenlerin etik dışı davranışlarının öğrencileriyle, velileriyle, meslektaşlarıyla, okul yönetimiyle ve toplumla ilişkilerine etkisiyle ilgili katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir.

Öğretmenlerin Etik Dışı Davranışlarının Öğrencileriyle Olan İlişisine Etkisi ile İlgili Bulgular

Ö5: Etik dışı davranışlar, öğrenciler öğretmene karşı kendilerine karşı bir etik dışı davranış olduğunu hissettikleri zaman ders ortamından uzaklaşma eğilimi gösteriyorlar. Ders dinlememe davranışı gösteriyorlar. Öğretmeni sevmeme davranışı gösteriyorlar. Dolayısıyla biz öğrenciyi kaybetmeye doğru gidebiliriz. Başka davranışlara yönelebiliyorlar; ders dinlememe, okula devam etmeme, isteksizliği bunlar ortaya çıkabiliyor. Dolayısıyla bu aradaki ince çizgiyi iyi kurmamız gerekiyor. Mutlaka iyi bir dinleyici olmamız gerekiyor. Mümkün olduğu kadar öğrencilerin özel sorunları varsa, onla da ilgilenmemiz gerekiyor. Ders ortamında mümkün olduğu kadar onlara söz vermemiz gerekiyor. Bunu tabi ki tarafsızlık, eşitlik ilkesi içinde sabırlı bir şekilde yapmamız gerekiyor.

Ö2: ...Önce öğrencinin sana olan güvenini kaybedersin. Öğrenci o anlamda seni inandırıcı bulmaz. Artık o saatten sonra kuş tutsan ağzınla çocuk senden bir şey öğrenmez, bu anlamda onun gözünde senin öğretmenliğin bitmiştir.

Ö9: ...öğrenci öğretmenden uzaklaşır, güvenini sarsar, ona karşı mesafeli olur, bi kere zaten güveni sarsıldı mı artık öğrenci ona herhangi bir konuda güvenip de bi konuda soru sorma ya da yan yana gelme, bu duyulduğu anda bile daha doğru olup olmadığı belli olmasa bile öğrenciler bu konuda çok çabuk tedirgin olabilirler.

Ö8: Öğretmenlik saygınlık gerektiren bir meslek olduğunu düşünüyorum. Çünkü öncelik saygıyla başlıyor. Bi kere saygıyı kaybediyorsunuz. Yani bi dedikodu malzemesi olmak çocuklar arasında işte bu böyle yayılıyor maalesef ki çocuklar çok fazla açığını yakalayıp bunu kullanabiliyorlar. Saygılığını kaybetmek demek... Bu eğitim öğretim ortamının oluşmamasına sebep verir. Yani biz burada eğitim öğretim, ben sınıfa girdiğim zaman o ortamı oluşturmakla yükümlüyüm. Ben bu saygılığımı kaybettiğim zaman, karşı tarafta da benden tarafta da o eğitim öğretim ortamı oluşmadığını düşünüyorum. Yani verimli bir eğitim öğretim ortamı oluşmuyor.

Ö7: Yani öğretmenle öğrenci ilişkisi bence güven en önemli. Hani insanların ihtiyaçlar hiyerarşisi, Maslow'un bile ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan hani güvende hissetme duygusu en önemli duygu olduğu için insan ilişkileri de güvenle oluştuğu için en önce güveni etkiler, sarsıyor. Bu sarsıldı mı zaten diğerleri zincirleme, yapabilecekleriniz o kadar etkili olmuyor eğitimde öğrenci açısından. Öğrencinin başarısını etkiliyor, velinin okula güveni kalmıyor.

Ö10: Aslında tabi ki olumsuz etkiler. Çocuklar her şeyin farkına çok kolay varıyorlar bence. Kendisine gerçekten değer veren, güvenen, ilgilenen, gerçekten seven öğretmeni de anlıyor hemen. Ama işte öğretmen ne bilim çok hem çocuğa karşı işte saygılı değil ya da ayrımcılık yapıyorsa sınıfta çocuklar bunu ya da sözünde durmuyorsa ya da işte, zamani iyi kullanmıyorsa çocuklar bunun çok kolay farkına varıyorlar diye düşünüyorum. Şimdi işin ilginç yanı belli bir hedef, gelecekte beklentisi olmayan çocuklar işte memnun olabiliyorlar. Aman çok da öğretmen bizden çok bir şey beklemiyor derste bizi çok sıkı tutmuyor falan diye, bazılarının diyelim ki onları sürekli boş bırakıyor, serbest bırakıyor. Bazı öğrencilerin hoşuna gidebiliyor bu. Ama gerçekten eğitimden yararlanmak isteyen, yani gelecekte ilgili beklentileri, hedefleri olan öğrenciler, bunlardan çok rahatsız oluyor. Bunu da paylaşıyorlar yeri geldiğinde.

Ö4: Olumsuz etkiler öğrencileri. Öğrencilerin kendisine karşı güvenini zedeler. Öğrenciler bu öğretmenleri sevmez ve güvenmez. Bu da etkili bir eğitim öğretim ortamını bozar.

Ö3: Etik dışı davranışlar öğrenciyiyle ilişkilerini etkiliyor. Çünkü öğrenci, bu zamane öğrencisi, öğretmenin derse girdiği andan itibaren onunla ilgili ne düşündüğünü, onun beni geliştirecek mi geliştiremeyecek mi, bunu çok iyi anlıyorlar...

Öğretmenlerin Etik Dışı Davranışlarının Velilerle Olan İlişisine Etkisi ile İlgili Bulgular

Ö5: Okul bir bütün olduğu için veli-öğrenci-öğretmen-çalışanlar-idare, bütün olduğu için bizim olası öğretmen meslektaşlarımızın etik dışı davranışları doğrudan velilere de yansıtacaktır. Veliler velilerle aramızdaki iletişimin bozulmasına sebep olacaktır. İletişimin bozulması demek araya mesafe girmesi anlamına gelecektir. Dolayısıyla biz de velilerle zaman zaman belki istenmedik diyaloglar, ikili ilişkiler içine girmek zorunda kalacağız. Yani mümkün olduğu kadar bu etik dışı davranışları varsa meslektaşlarımızın terk etmesi gerekiyor ki daha sağlıklı bi veli, öğrenci, öğretmen diyalogu kurulabilsin.

Ö2: Öğretmenlerin velilerle ilişkilerini nasıl etkiler? Tabiki bi veli çocuğuna bu anlamda işte etik dışı kurallarla, etik dışı davranan bir öğretmene olumlu bir gözle bakmaz, senin yapmak istediğin şey tabiki de onay görmez yani, öğretemezsin işin gerçeği, öğretmenliğini yapamazsın.

Ö9: Velilerle, tabi ki yani etik dışı davranış gösterilen bi öğretmene velinin gelip bir şey istemesi ya da çocuğuyla ilgili bi konuşma ya da vermesi gereken bi bilgi olduğu zaman ona güvenebileceğini düşünmüyorum tabi ki.

Ö8: Aynı şekilde çocuklar gidip bunu evde konuşacaklar, veliler kendi aralarında konuşacaklar öğretmenin yaptığı etik dışı davranışları. Bu davranış çok basit bir davranış da olabilir, çok uç bi davranış da olabilir örneklendirdiğimiz gibi. Velilerde gelip bunu okula söyleyecekler, bu rahatsızlıklarını bildirecekler bi şekilde. Bu da herkes için sıkıntılı bir durum yani öğretmenin bu sefer daha geniş bir mecrada dedikodu malzemesi olacağını düşünüyorum.

Ö7: Velilerde tabi ki güven duymadığı bir, özel paylaştığınız mesela bir şeyin okulda duyulması çocuğa ve velisine yansıcak. Veli okula güven duymayacak, tedirgin gönderecek, hergün aynı kaygı içerisinde gönderecek ya da veli. Ben temel taşı güven olarak düşünüyorum yani.

Ö6: Öğretmenin meslek dışındaki faaliyetleri, etik dışı faaliyetleri öğretmen-veli- toplum ilişkilerinde öğretmenin itibarını zedeler diye düşünüyorum.

Ö4: Velileri de yine olumsuz etkiler, yine güveni zedeler, veliler şikayetçi olabilir. Aile içinde durumu konuşup öğrencinin de öğretmene karşı olumsuz tutum sergilemesine neden olur.

Öğretmenlerin Etik Dışı Davranışlarının Meslektaşlarla Olan İlişisine Etkisi ile İlgili Bulgular

Ö4: Meslektaşlarına karşı da tabii ki yine olumsuz. Meslektaşları öğretmen hakkında iyi şeyler düşünmez, birbirleriyle ilişkileri zedelenir. Meslektaşları da bu öğretmene güvenmez ve arkadaşlık ilişkisi kurmak istemeyebilir.

Ö1: Ben muhatap olmuyorum kendi adıma. Hiç yani kesinlikle. Çevrimdışı yani, ben kapatıyorum dükkanı. Çünkü yapacağım başka bir şey yok. Ben bunu yaptığımda ispat edemem. İspat edecek kurum ya da başka bir şey ya da işte bu tarzda başa baş mücadele edeceğim bir şey olsa mücadele edeyim ama Don Kişot gibi rüzgara karşı mücadele ediyorum ve başkaları tarafından da kendi aralarındaki konuşmalarda benim davranışlarımın yanlış olduğunu düşünecekler ya da buna dair konuşmalar yapacaklar. Dışlanmaktan daha ziyade etkili olmayacağını düşünüyorum.

Ö5: Yani meslektaşlarıyla ilişkilerini herşeyden önce iletişim azalması şeklinde etkileyeceğini düşünüyorum. Etik dışı davranış gösteren bi meslektaşta diğer öğretmenlerin çok hoşgörülü yaklaşacağını zannetmiyorum. Bu konuda davranışlarını düzeltmesini bekleyecektir arkadaşlar. Onlar okul ortamında pozitif iletişim kurulabilmesi için. Dolayısıyla eğer kurulamıyorsa, arada bi mesafe olacaktır, iletişimsizlik olacaktır. Bu iletişimsizlik hali de, öğretmenin kendisini yalnız hissetmesine, belki agresif olmasına sebep olabilir. O yüzden daha dikkatli davranmasında fayda vardır.

Ö2: Yani biz kendi aramızda böyle davranan arkadaşları dışlamayız. Anlayışla karşılız ama hani kendi adıma bi tık, ya da işte böyle küçük bir şey olabiliyor o mesleğiyle ilgili o insana karşı, çok az da olsa bi küçük bi negatif elektrik olabiliyor. Ama biz bunu hep anlayışla karşılıyoruz kendi aramızda. Çünkü bu işin içinde olduğumuz için anlıyoruz birbirimizi. Ama benim açımdan çok da olumsuz bir şey olmaz, yani sürekli yapmayan birisiyse yani bu bir tarz değilse, öğretmenin kişilik tarzı değilse etik dışı davranış benim için sorun oluşturmaz, anlayışla karşılızım.

Ö9: Meslektaşlarıyla, tabiki meslektaşlarıyla da olumsuz etikler. Yani bu tür etik dışı davranışları özellikle öğrenci ilişkileri açısından farklı noktalarda etik dışı davranış gösteren öğretmenlerin hem idare tarafından hem de öğretmenler tarafından istenmese de aynı öğrencide olduğu gibi dışlanacağı, çok da güven duyulmayacağı, muteber sayılmayacağı, yani o öğretmenin artık okulunda çalışmasının onun için her gün bi işkence haline gelebilecek bi durum söz konusu olabilir.

Ö7: ...Artık herkes kendi içinde çekilmiş, eğitim öğretim devam ediyordur görüntüde ama aslında etkili bir eğitim öğretim devam etmiyordur iletişim bozukluğu güvenin sarsılmasından kaynaklı. Ö10: Meslektaşlarıyla ilişkilerini, yani sadece ona karşı hani saygın, yoksa çok fazla, ona verdiği değer açısından hani etkileyebilir. Sonuçta aynı meslekteyiz, işte selamlaşıyoruz, konuşuruz ederiz, yani selamı sabahı kesecek halimiz yok. Aynı ortamda olduğumuz için. Ama onu da oraya koyuyorsun, diğerini başka bir yere koyuyorsun. Yani ben öyle çok fazla arkadaş, çalıştığım aynı ortamda çalıştığım arkadaşlarıma karşı, bazı diyelim ki hoşlanmasam bile çok fazla dışlayıcı hareketlerde bulunmam. Yani bunu çok ona hissettirmemeye çalışırım.

Öğretmenlerin Etik Dışı Davranışlarının Okul Yönetimiyle Olan İlişisine Etkisi ile İlgili Bulgular

Ö10: Şimdi idarecilerin şeyine bağlı bu, tavrına bağlı. Gerçekten eğitim öğretime değer veren idarecilerse müdahale etmesi gerekir; bunu engellemeye çalışması gerekir. Ama idareciler de o kadar çok böyle, eğitim öğretimin çok beklentisi olmayan, sadece anlık durumu idare edelim yeter kafasındalarsa, çok da suya sabuna dokunmuyorlar. Ö5: Okul yönetimi açısından normalde etik dışı davranışlar çoğunlukla kabul edilebilir değildir. Okulun okul paydaşları açısından bakıldığında en üste okul yönetimi bulunmaktadır. Dolayısıyla öğretmenler etik dışı davranışları da doğrudan etkileneyeceği bir taraf da okul yönetimidir. Okul yönetimi bu etik dışı davranış gösteren öğretmen varsa, onunla ilgili gerekli uyarıyı yapacaktır. Bu uyarıyı sözel olarak yapacaktır. Belki yazılı olarak yapacaktır. Dolayısıyla aradaki bu iletişim bozulma hali söz konusu olabilir. İletişim söz konusu bozulma hali de öğretmenin kendi ders ortamına psikolojisine yansiyabilir. Dolayısıyla en kısa zamanda okul yönetimiyle iletişimi düzeltmesi gerekmektedir.

Ö4: Okul idaresi öğretmen hakkında yine güzel şeyler düşünmez, şikayetçi olunur, öğretmenin davranışlarından. Kötü davranışları nedeniyle ceza alabilir, uyarı cezaları alabilir.

Ö6: Okul yönetimi ile disiplin sorunları yaşar.

Ö1: Öğretmenin idareye bakışı kendi şeyiyle ilgili, dünyaya bakışıyla ilgili bence. Yani öğretmenin tabiki etik dışı davranışları idareyi etkiler. Ama öğretmen de itaat unsuru varsa hiçbir şekilde etkilemez diye düşünüyorum. Etkilemez yani.

Ö2: Yönetimle olan ilişkilerini nasıl etkiler? Tabiki etkiler. Yani eğer yönetim bu anlamda olması gerektiği gibi davranırsa tabiki sorunlar yaşar, bi şekilde bi yerden kopar. Olması gereken budur. Yani yönetim buna göz yummamalı, etik dışı bi davranışta bulunan bi öğretmene göz yummamalıdır.

Ö9: Keza okul yönetimi de, yani herhangi bir görev tebliğ ettiği zaman ya da görev istediği zaman atıyorum ders haricinde bi sorumluluk vermek açısından, vitrinde olması gereken işlerde, bayramda seyranda işte bi takım sosyal görevlerde tabiki bu tür arkadaşları görevlendirilmesi düşünülemez. Orada da kendini bi dışlanmış hissedecektir bu arkadaşlar.

Ö8: Okul yönetiminde de bence şöyle oluyor bir süre sonra, hani bu öğretmenden bir şey olmaz gibi, yani bu öğretmen bizim için verimli değil, ya da velileri bir şekilde yatıştırmaya çalışıyorlar. Çünkü bizim yaptığımız hataların sorumluluğu onlara kesilemez maalesef ki. Ama onlarda muhatap olmak zorunda ya da öğretmene baskı kurmaya başlıyorlar belli bir süre sonra baskı altında oluyorsun işte şöyle yapma, böyle yapma şeklinde. Hoş bir durum değil yani bence.

Öğretmenlerin Etik Dışı Davranışlarının Toplumla Olan İlişisine Etkisi ile İlgili Bulgular

Ö10: Toplumda da saygınlık açısından sıkıntılar yaşıyorlardır herhalde böyle olan kişiler. Yani sonuçta hepimiz toplum içinde yaşıyoruz, hani vaktimizin bir kısmı okulda geçse de bir şekilde insan her ortam, nasılsa her ortamda aynı davranışları sergiliyordur bir şekilde. Toplumda da yani saygınlık açısından, güven açısından olumsuz etkileniyordur diye düşünüyorum.

Ö4: Toplumda da tabi ki hoş karşılanmaz, ve sevilmeyen davranışlar olur. Bu öğretmenlerin davranışları öğrenci, veli, öğretmen tarafından konuşulur toplumda.

Ö3: Öğretmenlerin toplumla ilişkilerini nasıl geliştirir etik, işte öğretmenler toplumda öğrencilere öğrettikleri şeyleri kendileri de uygularsa bu etik anlamda en doğru davranış olur... Ama bizim sosyal hayatta, dışarıda gezen insanlardan farkımız onlara göre biraz daha daha duyarlı davranmak. Bu işte dışarıda bir kural olarak koyulamıyor. Öğretmenler dışarıda böyle davranmalıdır diye bir kural yok. Bu etik ile ilgili işte. Tam olarak dışarıdaki toplumsal ortamdaki etiğin uygulanması bu diye düşünüyorum.

Ö5: Okul demek, toplumun küçük bir parçası olarak görüyorum ben. Okul içinde olan pek çok etik dışı davranış aynı zamanda dışarıyla bağlantılıdır. Neden dışarıyla bağlantılıdır? Öğrencilerimiz, öğretmenler, okul idaresi toplumun bir parçasıdır. Toplumun bir parçası olduğu için okul içinde olası etik dışı davranışlar dışarıda da tabiki ses bulacaktır, yankı bulacaktır. Bunun olmaması gerektiği yönünde bi kamuoyu olacaktır. Tabiki olması gereken de budur. Dolayısıyla her türlü etik dışı davranış dışarıdaki öğretmenlerimizin olası etik dışı davranışları toplumla ilişkilerinde bi huzursuzluk, gerginlik kaynağı, iletişimsizlik kaynağı olarak karşımıza çıkacaktır. O yüzden dikkatli davranması gerekir.

Ö2: Toplumla ilişkisini nasıl etkiler? Elbette o öğretmen bi öğretmen gibi muamele görmez o toplumda, olumsuz bir gözle bakılır, inandırıcılığı gider. Öğretmenliğin dışında sosyal ilişkilerde de gayet olumsuz bir pozisyonda görülebilir diye düşünüyorum hocam.

Ö9: Tabiki toplumla da genel olarak yani adı çıkmış bir öğretmenin işte etik dışı davranış gösteren bi öğretmenin toplum tarafından çok da aman aman muteber görülmeyeceği, toplum tarafından da bi

dışlanma süreci yaşayacağı kuşkusuzdur yani bunlar olacaktır. Yani bu tür maddelerin hepsinde etik dışı davranış gösteren öğretmenin meslekte, özelde yani özel olarak düşündüğümüzde kendi mesleğimiz açısından çok da hoş bir durumda olmayacağı bellidir.

Ö8: Biz bi toplumuz burada, toplumun küçükten büyüğe doğru bir sürü ögesi burda, okulda aslında. Maalesefki dediğim gibi son zamanlarda öğretmenlerin saygınlığını yitirmesindeki en büyük neden bu aradaki çürük elma olanlar; öğretmenlerin etik dışı davranışları. Artık sosyal medyayla birlikte günümüzdeki bu ciddi bir internet erişimiyle birlikte gün yüzüne çıktı. Herkes farkında, görüyor. Ufacık bir sıkıntı olsa bile bu büyüyor ve bütün öğretmenlerin üzerine kalıyor. Bundan rahatsızım. Saygınlığımızı kaybettiğimizi düşünüyorum. Eskisi kadar saygı duyulmuyoruz. Saygı duyulmayan bir meslek ilerleme, gelişme ya da böyle uuu eğitim ortamını verimli bir şekilde kullanma maalesef gerçekleşmiyor. Eskisi gibi değil hiçbir şey, ciddi bir saygınlık kaybı sözkonusu.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen veriler ve bulgular göz önünde tutularak sonuca gidilecektir. Bununla beraber konuyla ilgili tartışmaya yer verilecek ve ayrıca araştırmacılara ve uygulayıcılara önerilerde bulunulacaktır.

Bu araştırmada elde edilen bilgilere bakıldığında, öğretmenlerin etik kavramını ahlak kavramıyla bir tuttuğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu etik davranışı doğru, dürüst ve adaletli davranmak olarak tanımlamıştır. Etiği sosyal yaşamın vazgeçilmez bir ögesi olarak gördükleri, insan olan her yerde, her alanda etik kurallar ve ilkeler çerçevesinde hareket edilmesinin güven ortamı yaratacağı konusunda hemfikirlerdir. Bu bulgular Şakar (2010)'da yayınladığı yüksek lisans tezindeki bulgularla benzeşmektedir. Şakar bu tezinde öğretmenlerin etik kavramını ahlak kavramından ayıramadığını, etik kavramı bilgisine tam olarak sahip olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlik mesleği etik ilkelerine gelindiğinde, katılımcıların hepsinin ortak noktalarda buluşabildiği gözlemlenmektedir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde, öğrenciye karşı adil davranma, öğrenciler arasında ayırım yapmama, öğrencinin içinde bulunduğu fiziki ve zihinsel duruma göre değerlendirilmesi ve eğitim verilmesi, öğrencinin sırlarını tutma, derse zamanında girme ve çıkma, dersin verimli ve gerektiği gibi işlenmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlik mesleğine özgü katılımcı öğretmenlerin belirttikleri etik ilkeler MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü (2015)'nün yayınladığı Eğitimciler için Mesleki Etik İlkeler adlı genelgeyle de örtüşmektedir. Ancak bu genelgede ve daha başka araştırmalarda (Karataş, 2013; Aydın, 2021; Duran, 2014; Cevizci, 2013) öğretmenlik mesleğine özgü daha fazla etik ilkelerin olduğu karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada araştırmaya katılan öğretmenlerin bu ilke ve kuralları bilmedikleri düşünülmektedir. Ancak konuyla ilgili güncel kalınmadığı, öğretmenlerin günlük rutin koşuşturmaları içinde buna zaman ayırıp düşünmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Oysaki etik kuralların her daim zihinlerde aktif kalması, yapılan işin kalitesini ve standardını artıracaktır. Dolayısıyla halen görevde olan öğretmenlere etik konulu seminerlerin ara ara verilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir. Bu konuya Tamkan (2022) okul öncesi eğitimdeki çocukların hakları ve etik yaklaşımlar adlı tezinde vurgu yapmış ve ortak bir "Etik Rehber" hazırlanarak öğretmenlere lisans eğitimleri sırasında bu konuda bilgilendirmelere ve eğitimlere başlanmasının öğretmenlere ileride karşılaşacakları zorluklarla başedebilme gücü kazandıracağını ve etik kararlar almada farkındalıklarının artacağını belirtmiştir. Receptoğlu ve Kılıç (2022) ise yaptıkları çalışmada yine aday öğretmenlere yoğun ve devamlı şekilde etik eğitiminin verilmesinin gerekliliğinden bahsetmişlerdir. Mesleğe özgü etik ilke ve kuralların gerekliliği ve önemi hakkında tüm katılımcılar olumlu yanıt vermişlerdir. Öğretmenlik mesleğinin diğer mesleklerden daha çok etik ilke ve değerlere bağlı bir şekilde yapılmasının çok önemli olduğu vurgulanmıştır. Kaya vd. (2014)'de yaptığı çalışmada bir toplumun etik ilke ve değerlerini nesilden nesle aktaran en önemli kişilerin öğretmenler olduğunu, öğretilen bilginin ve becerinin ise öğrenciler tarafından toplum yararına kullanmalarının esas olduğunu belirtmiştir. Bu noktada da öğretmenlerin içinde buldukları toplumun değerlerini bilerek öğrencileri iyiye ve doğruya yönlendirebilen etik lider olmaları beklenmektedir diyerek bu düşünceyi desteklemektedir. Katılımcıların da bu bilinçte olduğu net bir şekilde gözlemlenmiştir. Sadece daha öncede söylediğimiz gibi etik ilke ve kurallar denince katılımcıların bilgileri sınırlı kalmaktadır. Bunun

da öğretmenlerin birbirleriyle deneyimlerini, fikir ve görüşlerini paylaşabilecekleri platformların oluşturulduğu hizmet içi eğitimlerle tazeleneceği düşünülmektedir.

Öğretmenlik mesleğinde etik dışı bulunan davranışlarla ilgili bulgulara baktığımızda karşımıza etik bulunan davranışların zıttı çıkmaktadır. Bunlar; öğrencisine fiziksel veya psikolojik şiddet uygulamak, derse zamanında girmemek, dersi olması gerektiği gibi anlatmamak, görevini maddi çıkarları için kullanmak (kitapçılardan komisyon almak, dersine girdiği öğrencisine özel ders vermek gibi), öğrenciler arasında ayırım yapmak, cinsel tacize kadar giden davranışlarda bulunmaktır. Bu noktada bazı öğretmenlerin fikir ayrılıkları olduğu gözlenmiştir. Örneğin derse zamanında girme çıkma konusunun her zaman etik dışı kabul edilemeyeceğini savunan katılımcılar olduğu gibi bunu tamamen etik dışı bulan katılımcılarda olmuştur. Bunun yanında özel ders verme konusunda, kendi öğrencisi olmadığı sürece ve mesai saatleri dışında yapılan bu eylemleri de etik dışı bulmayan katılımcılar vardır. Bu noktada öğretmenlerin meslekleriyle ilgili etik kural ve ilkeler konusunda farklı görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Bu da bizi sağlıklı bir eğitim öğretim ortamının oluşmasında, sağlıklı nesillerin yetişmesinde çok önem arz eden öğretmenlik meslek etik ilke ve kurallarının, mesleği yapanlar tarafından ortak değerlerde buluşamadıkları sonucuna götürür. Güvenç ve Tezcan (2019)'da yazdıkları ortaokul öğretmenlerinin mesleki etik ikilemleri adlı makalelerinde buna benzer etik ikilemleri ele almışlardır. Buna benzer olarak Arslan (2018) hazırladığı yüksek lisans tezinde zamanla etik bir ilke veya kuralın etik dışı bir duruma, etik dışı bir ilke veya kuralın ise etiğe dönüşebildiğini, buna da fırsat verilmemesi gerektiğini söylemektedir. Öğretmenlerin bazı etik dışı davranışları değerlendirmeleri konusunda kendi kurallarını ve kıstaslarını getirmeleri tehlikeli bir durumdur. Farkına varmadan etik dışı davranışların meşruluk kazanmasına neden olabilir. Bu konuda yasa koyucuların acil önlem alması gerekebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere etik dışı davranışların öğretmenlerle öğrenciler arasındaki ilişkiyi, öğretmenlerle veliler arasındaki ilişkiyi, öğretmenlerle meslektaşları arasındaki ilişkiyi, öğretmenlerle okul yönetimi arasındaki ilişkiyi ve öğretmenlerle toplum arasındaki ilişkiyi nasıl etkilediği sorulduğunda tüm katılımcıların cevabı olumsuz etkilediği yönündedir. Bir öğretmenin etik dışı davranış sergilemesinin zincirleme bir reaksiyon göstereceği ve toplumun tüm kesimini etkileyeceği kanaati katılımcılar arasında yaygındır. Malala Yousafzay'ın "...bir çocuk, bir öğretmen, bir kitap, bir kalem dünyayı değiştirebilir..." (İçsel Kaleli, 2017) sözü bu kanaati destekler niteliktedir. Dolayısıyla öğretmenlerin etik ilke ve kuralları benimsemiş olması ve hem iş yaşamında hem de sosyal yaşamlarında buna uygun yaşamaları büyük önem arz etmektedir. Ancak öğretmenlerin etik dışı davranış gösteren meslektaşlarına onlarla ilişkilerini bozmamak adına ya da bununla ilgili ellerinden bir şey gelmeyeceği düşüncesiyle ya da bazı noktalarda onların bu davranışlarını anlayabildiklerini ifade ederek tolerans gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Meslektaşlarının yaptığı etik dışı davranışların okul idaresince görülüp, uyarılmasının veya müdahale edilmesinin daha uygun olduğu görüşü dile getirilmiştir. Yücel ve Tankutay (2023) yapmış oldukları çalışmada bu görüşü desteklemişlerdir. Bunun öğretmenlerin olaylar karşısında ortak bir etik davranış sergileyemediğinin göstergesi olduğu vurgulanmıştır. Bu tespit Güvenç ve Tezcan (2019)'da yaptıkları nitel çalışmada da öğretmenlerin meslektaşlarının etik dışı davranışlarına müdahale konusunda yaşadıkları ikilemler olarak ele alınmıştır. Ancak görüşme sırasında öğretmenlerin bu durumda da yine bazılarının kayırılabilirliği, okul yönetimiyle o öğretmenin arasındaki ilişkinin nasıl olduğuna ve okul yönetiminin adil olup olmadığına bağlı olarak okul yönetiminin etik dışı davranışlara müdahale ettiği belirtilmiştir. Öğretmenlerde bu açıdan bir ümitsizlik ve çaresizlik havası hissedilmiştir.

Öneriler

Bu araştırmaların ışığında sadece öğretmenlerin etik dışı davranışlara ilişkin görüşleri değil, okul içindeki tüm paydaşların etik dışı davranışlara ilişkin görüşlerinin alınması, bu konuda özellikle nitel araştırmalar yapılması ve ulusal etik kodların oluşturulmasına katkı sağlanabilir. Ayrıca öğretmenlerin meslekleriyle ilgili etik ilke ve kurallarla ilgili bilgileri tazelenabilir ve kendilerini değerlendirebilecekleri veya sorgulayabilecekleri platformlar oluşturulabilir. Öğretmenlik meslek eğitimi verilirken, etikle ilgili dersler konulup, bu dersler zorunlu tutulabilir. Öğretmenleri etik dışı

davranmaya zorlayan etmenler araştırılıp, bunların ortadan kaldırılması için çözüm önerileri sunulabilir. Zamanın çok hızlı aktığı ve her şeyin çok hızlı değiştiği günümüzde bu konuda yeni araştırmaların yapılması ve bu konunun gündemde tutulmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Etik ve Çıkar Çatışması

Yazarlar araştırmanın tüm süreçlerinde etik ilkelere uygun davrandıklarını ve yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederler.

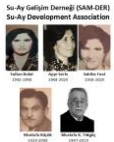
KAYNAKLAR

- Arslan, M. (2018). *Meslek etiği ve öğretmenlik meslek etiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Aydın, İ. (1998). *Yönetmelik ve örgütsel etik*. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Aydın, İ. (2021). *Eğitim ve öğretimde etik*. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Cevzici, A. (2013). *Uygulamalı etik*. (s.277). Say Yayınları: İstanbul.
- Duran, K. (2014). *Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışları algılama düzeylerinin ve etik ikilemleri çözümlemelerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Glaser, B., & Strauss, A. (1967). *The discovery of grounded theory*. Strategies For Qualitative Research. Sociology Press Mill Valley, Ca.
- Güvenç, H., & Tezcan, G. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin mesleki etik ikilemleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (49), 439-460. <https://doi.org/10.9779/pauefd.588753>
- Kaleli, İ. (2017, Eylül). *Malala yousafzay hakkında*. Öğretmensitemiz. <https://www.ogretmensitemiz.com/yasam/bir-cocukbir-ogretmen-bir-kalem-dunyayi-degistirebilir-h13809.html> (Erişim Tarihi: 14.01.2022)
- Karataş, A. (2013). İlköğretim öğretmen adayları için meslek etiğinin önemi. *Marmara Üniversitesi, Coğrafya Dergisi*, (28), 304-318.
- Kaya, İ., Dinçer, B., Satmaz, İ., Özdeş, G., Özen, Ö. E., & Taşkın, Y. (2014). Öğretmenlik mesleği. İ. Kaya (Ed.), *Öğretmenlik mesleğinde etik* içinde (s. 147-160). Paradigma Akademi Yayınları: İstanbul.
- Kümbetoğlu, B. (2005). *Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*. Bağlam Yayıncılık: İstanbul.
- MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü. (2015). *Eğitimciler İçin Mesleki Etik İlkeler*. http://ikgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_06/02032141_mesleki_etik_ilkeler.pdf (Erişim Tarihi: 04.12.2021).
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research and evaluation methods*. 4. Edition. Sage Publication Inc.: USA.
- Pehlivan, İ. (1998). *Yönetmelik ve örgütsel etik*. 1. Basım. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Recepöğlu, S., & Kılıç, M. (2022). Sosyal bilgiler ve fen bilimleri öğretmen adaylarının eğitim ortamlarındaki etik algıları ve davranışları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(2 Mayıs 2022), 836-850.
- Şakar, M. C. (2010). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin etik görüşlerinin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van. Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 12. Baskı. Seçkin / Sosyal Bilimler Yayıncılık: Ankara.
- Tamkan, M. (2022). Okul öncesi eğitimdeki çocukların hakları ve etik yaklaşımlar. *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırmaları Dergisi*, (3), 33-48.
- Türk Dil Kurumu. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 19.11.2021).
- Yücel, D., & Tankutay, H. (2023). Öğretmenlerin yaşadıkları etik ikilem durumlarının ve bu durumlara ilişkin çözüm yollarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 52(237), 409-436.

EXTENDED ABSTRACT

These issues, such as ethics, ethical rules and principles, professional ethics and teaching professional ethics, which are closely related to the people who make up society, attract the attention of today's people more and more, and research is also being conducted more on this topic. There are many studies conducted in the field of ethics, professional ethics, ethics in the social field, medical ethics, justice ethics, press ethics, teaching professional ethics, ethics in education and training, management ethics,

ethical leadership, especially in the field of ethics. Because it is widely believed that the regulation of social life and professional life, the ability to function correctly and the desired efficiency depends on the adequate understanding, internalization and correct application of ethical principles and rules. Ethical principles and rules are very important in every part of society, in every professional group, but when it comes to the teaching profession, it is twice, even three times more important for a teacher to do his profession within the framework of ethical principles and rules and even to act with these principles and rules in his social life than in other professions. Because a teacher is also responsible for teaching ethical principles and rules to students. The best way to do this is through teachers who have adopted ethical principles and rules that can be an example to students and have incorporated them into their behavior. For this reason, the concept of ethics is very important in the teaching profession. Therefore, it is of great importance to conduct research on this issue. In the research, answers are sought to questions such as education and ethics, professional ethics, ethics of the teaching profession, unethical behaviors in the teaching profession and what are the perspectives of teachers on unethical behaviors in the teaching profession. Based on this idea, in this study, studies were conducted on the opinions of teachers of different branches, different ages, seniority and gender regarding unethical behavior in the teaching profession. The purpose of this research is to identify the behaviors that secondary school teachers find unethical in the teaching profession and to determine teachers' opinions regarding unethical behaviors. It is thought that the results obtained from this research will contribute to revealing the ethical behavior perceptions of teachers and determining teachers' perspectives on unethical behavior. It is also believed that the results obtained can be a useful resource for researchers who will conduct research and research on this topic. It is thought that it will benefit from new discussion and perspective opportunities on the subject. Based on this idea, it is aimed to put forward a research that will contribute to education and training. In this study, studies conducted both at home and abroad regarding the unethical behavior of teachers were examined. The research was designed in the phenomenology pattern, which is one of the qualitative research patterns. The maximum variation sampling method was used as one of the purposeful sampling methods when determining the study group of the research. Maximum diversity sampling method, one of the purposeful sampling methods, was used to determine the study group. The aim of maximum diversity sampling is to keep the study group as small as possible and to reveal the diversity of people who may address the problem being studied with this group to the maximum extent. In addition, the purpose of ensuring diversity in this method is not only to reach general results, but rather to try to reveal whether there are any similar or shared findings among diverse samples and to reveal different dimensions of the problem according to this diversity (Yıldırım and Şimşek, 2021). For this reason, when determining the teachers who will participate in the research, attention was paid to the teachers' different branches, seniority, graduation type and gender. In the light of this information, the study group is consisted of 10 teachers that are Turkish, Mathematics, Religious and Moral, Music, Physical Education, Social Studies, Foreign Language, Guidance Counselor and Science branches who are still working at secondary schools which are affiliated to Ministry of National Education in the central district of Çanakkale. The data were collected by face-to-face interviews on a voluntary basis from teachers working in public secondary schools in Çanakkale city center and in different branches using a semi-structured interview form. In semi-structured interviews, the researcher prepares the questions and topics to be asked to the participant during the interview in advance in order to reveal the problem that is the subject of her study and to clarify this problem (Patton, 2015). The collected data were analyzed by descriptive analysis method. Descriptive analysis; It is the transfer of the data obtained from the participants through the semi-structured interview technique based on the qualitative method (participants' statements, their writings or the content of the documents), exactly as they are, with a descriptive approach, using direct quotations (Kümbetoğlu, 2005). As a result of the study, it has been revealed that teachers consider unethical behavior as an element that damages the status of the profession and prevents effective teaching. When the information obtained in this research is examined, it has been seen that teachers equate the concept of ethics with the concept of morality. Most of the teachers who participated in the research defined ethical behavior as behaving correctly, honestly and fairly. They consider ethics to be an indispensable element of social life and agree that acting within the framework

of ethical rules and principles in every human being, in every field, will create an environment of trust. When these results are evaluated, being fair to the student, not discriminating between students, evaluating and providing education according to the physical and mental state the student is in, keeping the student's secrets, entering and leaving the lesson on time, processing the lesson efficiently and as required are ethical rules. However, it is concluded that the subject could not be kept up-to-date, and teachers do not think about whether they devote time to it in their daily routine. However, it is thought that keeping ethical rules always active in minds will increase the quality and standard of the work done. Therefore, it would be appropriate to offer seminars on ethics to teachers who are still on duty from time to time. All participants give a positive response about the necessity and importance of ethical principles and rules specific to the profession. It was emphasized that it is very important that the teaching profession is carried out in a way that is more connected with ethical principles and values than other professions. Because the teaching profession is obliged to educate future generations. It is possible for societies to rise and develop on solid foundations with well-educated young people. When we look at the findings about unethical behaviors in the teaching profession, we come across the opposite of ethical behaviors. These are; physical or psychological violence to the student, not entering the lesson on time, not teaching the lesson as it should be, using his duty for financial interests (such as getting commission from bookstores, giving private lessons to the student he entered the lesson), discriminating between students, engaging in behavior that goes up to sexual harassment. It has been observed that some teachers have differences of opinion on this point. For example, while there are participants who argue that entering and leaving class on time cannot always be considered unethical, there are also participants who find it completely unethical. In addition, there are participants who do not find these actions unethical in private tutoring, unless they are their own students, and outside of business hours. At this point, we see that teachers have different views on the ethical rules and principles related to their profession. This leads us to the conclusion that the ethical principles and rules of the teaching profession, which are very important for the formation of a healthy educational environment and the upbringing of healthy generations, cannot be met in common values by those who do the profession. When the teachers participating in the research were asked how unethical behavior affects the relationship between teachers and students, the relationship between teachers and parents, the relationship between teachers and their colleagues, the relationship between teachers and school administration, and the relationship between teachers and society, all participants answered that it affects negatively. It is a common belief among the participants that a teacher's unethical behavior will cause a chain reaction and affect the entire society. Therefore, it can be said that it is of great importance that teachers adopt ethical principles and rules and live accordingly both in their business and social lives. However, teachers stated that they tolerated their colleagues who behaved unethically in order not to spoil their relations with them, or because they thought that they could not do anything about it, or because they could understand their behavior at some points. It was expressed that it would be more appropriate for the school administration to see the unethical behavior of colleagues and warn or intervene. At this point, it is thought that not only the opinions of teachers regarding unethical behavior but also the opinions of all stakeholders within the school should be taken regarding unethical behavior, especially qualitative research should be conducted on this subject and contribution should be made to the creation of national ethical codes. In addition, teachers' knowledge about ethical principles and rules related to their profession can be refreshed and platforms can be created where they can evaluate or question themselves. While teaching vocational education is being provided, courses related to ethics may be introduced and these courses may be compulsory. The factors that force teachers to behave unethically can be investigated and solutions can be offered to eliminate them. Nowadays, when time flows very fast and everything changes very quickly, it is thought that it would be appropriate to conduct new research on this issue and keep this issue on the agenda.